

Dkt. Robert A. Peterson, Theolojia ya Luka-Matendo Kipindi cha 5, Kristoolojia na Wokovu, Jumuiya Mpya

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Hii ni kipindi cha 5, Darrell Bock kuhusu Theolojia, Christology, na Wokovu, Jumuiya Mpya.

Tuombe. Baba mwenye neema, tunakushukuru kwa Neno la Mungu. Asante kwa ajili ya Luka na mchango wake katika Agano Jipya. Tuangazie, tunaomba, ili tuweze kuelewa ujumbe wake vizuri zaidi na kwamba tuweze kuitikia kwa njia ambazo zitakupendeza. Tubariki na uwasaidie wengine, tunaomba kupitia Yesu Kristo, Bwana wetu, tunaomba. Amina.

Tunasoma kuhusu Kristo na wokovu katika maandishi ya Luka na tukaanza kuzungumzia kuhusu ufalme wa Mungu.

Ufalme ni wa kidunia. Yesu atatawala kama Mzawa wa Daudi duniani na kuleta ukombozi kamili kwake anapotumia mamlaka yake juu ya yote. Tumaini kama hilo linaonyeshwa kwa nguvu zaidi katika Luka 1:32-33, 46-55, 69-75.

Mazungumzo ya kieskatolojia katika maelezo ya Matendo 1:11 na 3:18-21 yanaonyesha kwamba tumaini la wakati ujao halijatumiwa katika uzinduzi wa sasa bali linabaki hai, limeunganishwa na mizizi yake ya Agano la Kale. Mungu ni mwaminifu na hutimiza ahadi zake zote, hata zile zilizotolewa kwa Israeli. Tunaona kidogo ya ugawaji wa madaraka wa Dkt. Bock hapo.

Hata hivyo, ukombozi wa kiroho pia ni wake. Yesu ni jua linalochomoza linalowaangazia wale walio gizani na kuwaongoza kwenye njia ya amani, Luka 1:78-79. Ahadi ya Roho, Luka 3:15-18, 24-49, Matendo 1:8, na tumaini la msamaha wa dhambi, Luka 24:47, ni muhimu hapa.

Miujiza ya Yesu juu ya mapepo na nguvu zingine inaonyesha kwamba anaweza kutimiza ahadi hizo. Raia dhahiri zaidi wa ufalme kufaidika na uwepo wake ni wanafunzi, Luka 18:26-30. Faida zote za wokovu ni zao, lakini wanufaika watarajiwa wapo.

Kwa mfano, yeyote anayeingia katika ufalme, Luka 13:23-30, Luka 14:16-24. Hata hivyo, kuna raia wasiotaka ambao watakabiliana na uhalisia wa utawala wa Yesu siku moja. Kuna raia walio tayari, wanaoitikia, kuna raia wanaoweza kuitikia, na kuna raia wasiotaka, wanaopinga.

Hata hivyo, kuna raia wasiotaka ambao watakabiliana na uhalisia wa utawala wa Yesu siku moja na watawajibika kwake hata sasa, Luka 19:27 , Luka 21:24-27, Matendo 3:20-26, Matendo 10:42, Matendo 17:30-31. Lakini kuhusu hawa adui zangu, Matendo 19:27, ambao hawataki niwatawale, waleteni hapa na kuwachinja mbele yangu. Ni mfano, lakini hakika unaonyesha mtazamo wa Yesu kwa adui zake ni wa hukumu na ghadhabu.

Kwa hivyo, kila mtu ana uwajibikaji fulani na ana uhusiano fulani na mfalme na, kwa hivyo, kwa ufalme. Suala ni mahali wanapofaa. Roho Mtakatifu.

Roho kama kielelezo kikuu cha ukombozi anahama kutoka nafasi ya kuahidiwa, Luka 3:15-18, hadi kuwa mshuhudiaji, mwezeshaji wa Yesu, Luka 3:21, Luka 4:16-18. Ahadi kamili hatimaye inakuja baadaye wakati Roho anapowashukia waumini wote, Matendo 2:1-13 siku ya Pentekoste. Luka anaelezea tukio hilo kama ishara kwamba enzi mpya imefika, Matendo 2:14-21, Yoeli 2:28-32.

Kwa hivyo, Roho ni zawadi ya Baba kupitia Mwana aliyeinuliwa. Yeye ndiye uweza, au uwezeshaji, kutoka juu, Luka 24:49, Matendo 2:30-36, Matendo 10:44-47, Matendo 11:15-16, Matendo 15:8. Uwepo wa Roho ni ushahidi kwamba Yesu amefufuka na kwamba Yesu anaongoza jumuiya yake mpya kutoka upande wa Mungu, mkono wa kuume wa Mungu.

Luka anamhakikishia Theofilo kwamba ingawa Masihi amekufa na anaonekana hayupo, yupo katika kipawa na uwepo wa Roho aliyemtuma. Ufufuo na Kupaa. Jambo kuu katika utoaji wa Roho ni ufufuo na kupaa kwa Yesu.

Luka pekee ndiye anayetaja na kuendeleza kupaa. Kupaa kunaunganisha Luka 24 na Matendo 1 na kunaelezwa katika Matendo 2:23-24, mistari 30-36, Matendo 3:14-15, na 21, Matendo 4:10-12, na Matendo 5:30. Mwokozi aliyefufuliwa ni yule anayeweza kutawala na anayeweza kutimiza ahadi yake.

Yeye ni mmoja anayeweza kusamehe na kutoa baraka kama ishara ya msamaha huo. Matendo 2:21, 4:12, na 10:43. Mamlaka ya Yesu yanatenda kazi na yanaonyeshwa kwa wale wanaofanya kazi kwa jina lake.

Sehemu nyingi katika Matendo ya Mitume. Ya kwanza ni Matendo ya Mitume 2:38, na ya mwisho ni Matendo ya Mitume 19:5, nyingine nusu dazeni katikati. Hivyo, kupaa kunaonyesha kwamba yeye ni Bwana.

Wokovu katika mafundisho na kazi ya Yesu. Wokovu unahusisha kushiriki katika tumaini, kupitia Ufalme, kupata msamaha, na kuwezeshwa na Roho. Yesu anajifunua kama yule anayeleta wokovu, huku mafundisho na kazi yake yakielezea kile anachotarajia kuleta kupitia huduma yake.

Yeye ni mwalimu na mtenda miujiza. Luka 4:14 na 15. Luka 4:31, 32, na 44.

Mafundisho yake yanalenga katika toleo la Ufalme. Kuja kwa Ufalme kunaonyeshwa kama kuachiliwa na uponyaji katika muktadha wa Yubilei. Luka 4:16-21, Mambo ya Walawi 25:10, Isaya 61:1-2.

Lakini pia inajumuisha wito wa heshima ya kimaadili kutokana na kupata baraka. Luka 6:20-49. Mifano inaonyesha mchanganyiko huo huo.

Baadhi, ambapo matukio ya milo hutawala, hushughulikia mpango wa Mungu. Matendo 13:6-9 na pia Matendo 13:23-40. Matendo 14:16-24.

Matendo 29:18. Maandiko haya hayaonyeshi tu furaha ya wokovu, bali yanaashiria ushirika wa mezani wa wakati ujao, ambao jamii inaweza kuwa nao sasa bila ubaguzi wa rangi. Matendo 10, 11 na 15.

Kwa hivyo, kutakuwa na umoja miongoni mwa watu wa Mungu. Zaidi ya umoja kuna wito wa kuishi maisha ya kimaadili. Hii inahusisha uhusiano na Mungu, utume, na heshima ya kimaadili.

Upendo, unyenyekevu, huduma na haki vinatawala mahusiano kama mifano mingi inavyoonyesha. Luka 10:25-37, 11:5-8, 14:1-12, 12:35-48, 15:1-32, 16:1-8, 19:31, 18:32, 19:33, 19:34, 19:35, 19:36. 18:1-8, na 19:11-27.

Yesu hakuja tu kuwapeleka watu mbinguni, kuwawezesha kujua shughuli ya Mungu inayobadilisha maisha yao. Hivyo, jamii inawajibika kwa Mungu. Hii ndiyo sababu kujitolea ni muhimu sana katika mafundisho ya Yesu. Luka 9:21-26. Luka 9:57-62, Luka 14:25-35 na Luka 18:18-30.

Msalaba. Katika kuchunguza kazi na mafundisho ya Yesu, hatujasema mengi hadi sasa kuhusu msalaba, kwa sababu uwasilishaji wa Luka wa kuinuliwa unaangaziwa zaidi ya msalaba.

Narudia, uwasilishaji wa Luka kuhusu kuinuliwa kwa Yesu unaangaziwa zaidi ya msalaba. Wengine wangekataa kazi ya kuokoa kwa kazi ya Yesu, wakipendelea kusema kwamba Yesu na kifo chake ni mfano tu. Vipengele vya mfano vipo kwa kanisa lililo chini ya shinikizo, lakini mtazamo huu wa kimaadili wa kifo cha Yesu ni mdogo sana.

Tyson anasisitiza, katika kitabu cha 1986, jinsi uonyeshaji wa kifo cha Yesu unavyoonyesha mgogoro kati ya Uyahudi na Njia Mpya. Viongozi wanajadili madai ya Yesu ya mamlaka, huku Luka akisema kwamba kifo cha Yesu ni matokeo muhimu ya mgogoro huu. Ingawa msalaba hauonekani sana kwa Luka kuliko kwa Paulo, msalaba ni muhimu kitheolojia katika mafundisho ya Luka.

Haina kazi ya kimaadili au kihistoria tu. Yesu ndiye mwenye haki anayeteseka, Luka 22 na 23. Hata hivyo, mafungu mawili yanaelezea hasa kifo cha Yesu.

Kifo cha Yesu kinaanzisha agano jipya na Mungu, Luka 22:20 . Katika sherehe ya Meza ya Bwana iliyoanzishwa na Luka, tunasoma, vivyo hivyo, Yesu alitwaa kikombe baada ya chakula cha jioni, akisema, baada ya kula, akisema, kikombe hiki kinachomwagika kwa ajili yenu ni agano jipya katika damu yangu. Kifo chake kinaanzisha agano jipya, ambalo limetabiriwa, kwa mfano, waziwazi katika Yeremia 31:31 hadi 34.

Na damu yake inanunua kanisa, Matendo 20:28. Katika kuwahimiza wazee wa Efeso huko Mileto, Yesu anasema, Nitawaambia ukweli, haiko katika Yohana, wala haiko katika Luka.

20:28. Sikilizeni kwa makini, anawaambia wazee, ninyi wenyewe na kundi lote ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi ndani yake, ili kulitunza kanisa la Mungu. Baadhi ya maandishi yanamhusu Bwana, ambaye alinunua kwa damu yake mwenyewe. Analichunga kanisa la Mungu, ambalo alinunua kwa damu yake mwenyewe.

Analichunga kanisa la Bwana, alilolinunua kwa damu yake mwenyewe. Hii ni pamoja na msemo wa Meza ya Bwana, ni sehemu mbili ambapo Luka anazungumzia waziwazi msalaba wa Yesu. Hapa, kifo cha Yesu ni ukombozi.

Ananunua, anapata kanisa, kwa kifo chake cha kikatili, kwa damu yake. Na anasema Bock yuko macho kweli. Baada ya kufupisha uzinduzi wa agano na shughuli ya soteriolojia iliyotokea na kifo cha Yesu, anasema picha zingine mbili zinaimarisha mtazamo huu.

Kubadilishwa kwa Yesu kwa Baraba kunaashiria ubadilishaji wa Yesu kwa wenye dhambi, hasa kwa kuwa wote wanashiriki katika chaguo lisilo la haki, Luka 23:13 hadi 25. Ofa ya paradiso kwa mwizi msalabani inaashiria uwezo wa Yesu wa kutoa uzima licha ya kifo chake, Luka 23:36 hadi 49. Kwa hivyo, haya si marejeleo dhahiri ya msalaba, lakini ni, ni, yanachangia, yanachangia mada hiyo.

Vibadala vya Yesu badala ya Baraba vinaashiria mbadala wake kwa wenye dhambi. Na Yesu akimwahidi mwizi, leo utakuwa nami peponi, anaonyesha uwezo wake, hata msalabani, wa kutoa dhamana ya uzima wa milele. Miujiza.

Uthibitisho wa Yesu hauji tu katika ufufuo bali pia katika miujiza, ambayo inaonyesha kuwasili kwa enzi mpya, Luka 7:22 na Matendo 2:22 hadi 24. Uponyaji wa kimiujiza unaonyesha upeo wa mamlaka ya Yesu. Anawaponya wagonjwa, anatenda pepo

wabaya, na anaponya homa, ukoma, kupooza, mkono uliopooza, kifafa, ugonjwa wa kuvimba mwili, upofu, mtiririko wa damu, na uziwi.

Anawafufua wafu na kutumia nguvu juu ya maumbile. Kazi ya Yesu inashuhudia utu wake na kazi yake. Wanafunzi wake pia hufanya baadhi ya kazi hizi katika Matendo, wakionyesha kwamba uthibitisho huo unaendelea, Matendo 3:6 na 16, na kwamba mamlaka ya Yesu yanaendelea pia.

Kumbuka Matendo 1:1, Nilikuandikia wewe, Theofilo, katika kazi yangu ya kwanza, mambo ambayo Yesu alianza kufanya na kufundisha hata siku ile alipochukuliwa juu. Maana yake ni kwamba, sasa katika Matendo, Luka anaandika kuhusu yale ambayo Yesu aliendelea kufanya na kufundisha baada ya kuchukuliwa juu. Akiwa upande wa kulia wa Mungu mbinguni, anafanya hivyo kwa Roho kupitia mitume wake na wanafunzi wao kwa zamu.

Yesu na wokovu. Ingawa usemi wa Luka kuhusu Yesu unahusu kimsingi mamlaka yake, Yesu pia huleta ahadi. Wokovu huanzisha ufalme, humwoko mwenye dhambi, husamehe dhambi, hutoa roho, na huita maisha ya kujitolea na ya uaminifu katika muktadha wa utimilifu wa ufalme ujao.

Ahadi zote za Mungu za agano zimeanzishwa na Yesu. Ahadi ya Ibrahimu imetimizwa, Matendo 3:22 hadi 26. Tumaini la Daudi linatimizwa, Luka 1:31 hadi 33, Luka 1:69. Matendo 2:25 hadi 36. Ahadi zote za Mungu za agano zinatimizwa.

Jambo lingine ni tumaini la roho linalohusiana na kuja kwa enzi mpya na agano jipya. Luka 22:20. Matendo 2:14 hadi 21.

Theofilo anapaswa kuhakikishiwa kwamba Yesu anaweza na anatimiza ahadi hizi. Lakini ni nani anayeshiriki katika baraka kama hizo? Wajumbe wanahusianaje, na kazi ya wanajumuiya ni nini? Ni nani wanaounda jumuiya mpya, na itakuwa nini? Luka anaonaje athari ya Christology kwenye maudhui na kazi ya jumuiya mpya? Majibu ya maswali haya yanapatikana katika taswira ya Luka ya jumuiya mpya, kanisa. Jumuiya mpya.

Jumuiya mpya ya Yesu si chombo kilichopangwa kikamilifu katika injili. Haionyeshi sifa zote za Ukatoliki mpya wa karne ya pili. Zaidi ya mitume 12 na 72 wa Luka 10, hakuna muundo rasmi kwa muda fulani.

Badala yake, wale wanaokuwa jumuiya mpya ya Matendo wanaitwa wanafunzi. Katika injili, kundi hili kwa kiasi kikubwa ni la Kiyahudi. Lakini kuna vidokezo vichache kwamba faida za mpango wa Yesu zinaweza kuwafikia Wasamaria na wasio Wayahudi.

Luka 3:4 hadi 6. Luka 7:1 hadi 10. Luka 20:15 hadi 16 na Luka 24:47.

Ingawa mada ya ubaguzi wa rangi ni muhimu katika Matendo ya Mitume, injili ya Luka inaonyesha kwamba ujumbe unawafikia wale walio pembezoni mwa jamii, walengwa wa wokovu. Luka anazingatia upokeaji wa ujumbe huo na watu waliotengwa kijamii na wanawake. Luka anaangazia maskini, wenye dhambi, na watoza ushuru.

Luka anawaona maskini wa kimwili na kiroho. Kipengele hiki cha kiroho kiko wazi katika Luka 1:50 hadi 53, na 6:20 hadi 23, ambapo maskini na wanyenyekevu, kama manabii waliotendewa vibaya, ni wanufaika wa agano la Mungu. Maskini au waliokataliwa wametajwa katika maandiko kadhaa.

Luka 1:46 hadi 55, 4:18, 7:22, 14:13, na kadhalika. Wenye dhambi pia ni walengwa maalum wa injili Luka 5:27 hadi 32.

Luka 15:1 na 2. Luka 19:7. Watoza ushuru pia wanapewa tumaini. Hawapendi kwa sababu wanaonekana kama wasaliti wa Israeli kwa kukusanya kodi za Warumi, wakati mwingine kwa kiasi kikubwa. Lakini Yesu anaonyesha kwamba wanaweza kuingia katika baraka za Mungu.

Luka 5:27 hadi 32, 7:34, 18:9 hadi 14, na 19:1 hadi 10 ni mfano wa Zakayo. Hatimaye, Luka anaangazia mwikio wa wanawake. Luka 7:36 hadi 50, 8:1 hadi 3, na 48:10, 38 hadi 42, 13:10 hadi 17, 24:1 hadi 12.

Sio wanawake tu, bali wajane wanaowakilisha watu walio katika mazingira magumu zaidi katika jamii. Luka 2:37, 4:25 na 26, 7:12, 18:3 na 5, 20:47, 21:2 na 3. Iwe ni katika mfano au kwa mfano, wanawake hawa ni nyeti kwa ujumbe wa Yesu. Ingawa wako pembeni mwa jamii ya karne ya kwanza, wako katikati ya hadithi ya Luka.

Mara nyingi huunganishwa na wanaume. Luka 2:25 hadi 28, 15:4 hadi 10, 17:34, 35. Matendo 21:9 na 10, kutaja marejeleo machache.

Ishara dhahiri kwamba injili ni ya jinsia zote mbili. Kuunganisha kwa Luka katika injili ya Luka na Matendo ya wanawake na wanaume kunaonyesha jinsia zote mbili ndizo wapokeaji sahihi wa injili. Kwa kifupi, muundo wa jumuiya hii mpya haujui mipaka.

Ujumbe huu unapatikana kwa wote, lakini hasa kwa wale walio wazi katika jamii na ambao kwa sababu hiyo mara nyingi hufaa zaidi kuitikia ujumbe wa matumaini na kumtegemea Mungu. Picha za majibu. Luka anatumia maneno matatu kuelezea majibu kwa ujumbe.

Tubu, geuka na uamini. Tubu, metanoia na toba, metanoia, zina mizizi ya Agano la Kale. Luka 11:32 na 24, 43 hadi 47, ambapo maneno yanayolingana na Kiebrania, hasa shuv , yanarejelea kugeuka.

Kwa Kigiriki neno hilo linahusiana na mabadiliko ya mawazo. Jambo kuu ni kwamba toba inahusisha mwelekeo mpya wa mtazamo, mtazamo mpya. Ningeongeza, hasa kuhusu dhambi.

Unaposhughulika na mpango wa Mungu, inamaanisha kuona mpango huo kwa njia mpya na kujielekeza kwake kwa kugeuka kutoka dhambini hadi kwa Mungu. Luka anaonyesha kwamba tunda la toba linajieleza kwa njia halisi. Luka 3:10 hadi 14.

Toba hujidhihirisha maishani, hasa katika jinsi mtu anavyowatendea wengine. Luka anatoa picha nne za toba. Kwanza, mgonjwa mgonjwa anayehitaji matibabu na anayetegemea kabisa ujuzi wa daktari huja kwa daktari kuomba msaada.

Kwa hivyo, mtu anayetubu huja kwa Mungu kwa ajili ya baraka na uponyaji wa kiroho. Luka 5:31 na 32. Pili, toba ya kitendo cha mwana mpotevu cha kurudi kwa baba yake inaonyesha jinsi toba isivyodai bali inategemea kabisa rehema ya yule ambaye ombi hilo linafanywa kwake.

Luka 15:17 hadi 21. Toba ni mabadiliko ya mtazamo kuhusu dhambi kwa sababu mtu anaona kwamba ni Mungu na rehema yake pekee ndiyo wanaoweza kutoa unafuu. Kiini cha toba kwa Luka kinaonyeshwa na muhtasari wake katika Luka 24:47.

Nukuu, toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi, nukuu ya karibu, inamaanisha kwamba mtu hutafuta rehema ya Mungu kupitia Yesu anapomkaribia Mungu kwa masharti yake, akitambua hitaji la kusamehewa na kwamba ni Mungu pekee anayeweza kutoa msamaha. Mfano wa tatu, wa tatu, picha ya tatu ya toba katika injili ya Luka. Mtoza ushuru anaonyesha aina hii ya mbinu kwa Mungu, ingawa neno toba halitumiki hapo.

Luka 18:9 hadi 14. Nne, pia inafundisha jibu la Zakayo. Luka 19:1 hadi 10.

Katika Matendo ya Mitume, neno hilo pia ni muhimu. Matendo ya Mitume 5:31, 11:18, 13, 24, 19:4, 20:21, 26:20. Kitenzi hiki pia kinatumika katika Matendo ya Mitume 5:31, 11:18, kuonyesha mwitikio sahihi, kutubu.

Luka 11:32, 13:3 na 5, 15:7 na 10, 16:30. Matendo 2:38, 3:19, 17:30, 26:20. Neno geuka, epistrepho, linaonekana hasa katika Matendo lakini halionekani sana katika injili.

Luka 1:17, 17:40, 22:33, 34, 35, 36, 37, 38, 32. Matendo 3:19, 9:35, 11:21, 14:15, 15:19, 26:18 hadi 20, na 28:27. Hata hivyo, neno hilo ni muhimu kwa sababu linaonyesha mabadiliko ya mwelekeo wa msingi, kugeuzwa kwa utengano na kuonyesha kinachotokea kwa toba.

Matendo 26 ni muhimu sana kwa sababu dhana tatu muhimu za toba, kugeuka na imani zinaonekana pamoja na zinahusiana. Imani pia inaelezea pistis, pia inaelezea matendo yanayomnufaisha mwenye kubeba. Imani inajieleza yenyewe kwa uthabiti kupitia marafiki wa mtu aliyepooza, Luka 5:20, kupitia akida, Luka 7:9 na mwanamke mwenye dhambi anayempaka Yesu mafuta, Luka 7:47 hadi 50.

Msamaria mwenye ukoma na kipofu pia wana imani katika Yesu ili kuwarejesha katika uzima, Luka 17:19, Luka 18:42. Kwa ufupi, imani inaamini, na hivyo hufanya kazi. Imani pia inajieleza yenyewe kwa uthabiti katika Matendo 3:16, 14:9, 15:9, 20, 21, 24, na 24:26.

Imani ina viwango mbalimbali. Inaweza kuwa ya muda mfupi, Luka 8:12, au kuongezeka, Luka 8:50. Katika Matendo ya Mitume, wale wanaoitikia wakati mwingine huitwa waumini ili kuonyesha kiini cha imani na ubora wake unaoendelea, Matendo 5:14, Matendo 15:5. Kwa kifupi, imani ni utambuzi na ushawishi kwamba Mungu ana kitu cha kutoa kupitia Yesu, yaani msamaha na baraka za ahadi.

Mtu lazima akubali imani kikamilifu na kuliitia jina la Bwana, Matendo 2:21, Warumi 10:13. Baraka za jumuiya mpya. Luka anatumia maneno mbalimbali katika injili kwa baraka zinazotolewa, msamaha au kuachiliwa, Luka 1:77 na 3:3. Luka 4:18 na 24.

Katika Agano Jipya, Matendo 2:38, 5:31, 10:43, 13:38. Maisha, Luka 10:28, 12:15, na 21, 12:21. Luka 18:29 na 30.

Amani, Luka 1:79, 10:5 na 6, Matendo 10:36. Ufalme wa Mungu, ufalme wa roho pia ni baraka za jumuiya mpya, na tayari tumezungumzia hizo. Baraka hizi na jinsi ahadi ilivyowekwa zinaonyesha kwamba ajenda ya Luka si ya kisiasa.

Kwa hivyo, masomo ya ukombozi, hasa yale yenye msingi wa kisiasa au yale yanayojaribu kumgeuza Yesu kuwa mwanaharakati wa kisiasa, hayana uungwaji mkono. Yesu hakupinga utaratibu wa sasa wa kisiasa wa Roma. Alifanya kazi juu na karibu nao.

Kanisa halipingi serikali au nayo yenyewe. Kanisa halipaswi kuchanganywa na serikali, Luka 20:20 hadi 26. Hata hivyo, maadili ya jamii yana athari za kijamii.

Mabadiliko ya watu yanapaswa kuonyeshwa katika jumuiya hii mpya, ambayo inasimama pamoja na taasisi za kidunia. Watu wa jumuiya hii mpya wanaompenda Mungu wanapaswa kuonyesha upendo wao kwa kuwajali wale walio katika jumuiya, Matendo 4:32 hadi 38, na majirani walio nje ya jumuiya, Luka 10:25 hadi 37. Ikiwa kujali kijamii na huruma vinaonekana popote, ni kwa matumaini kwamba jumuiya mpya na ujumbe wake wa baraka na mabadiliko utatolewa kwa wote, na pia katika usemi halisi wa utunzaji huo katika ukarimu, upendo, na shughuli za jumuiya.

Wapinzani wa wokovu, tofauti na wale wanaoitikia, wanasimama wale wanaopinga na kuishinikiza jamii mpya. Katika kiwango kisicho na kifani, nguvu za kiroho za uovu husimama kinzani, ingawa hazina nguvu mbele ya mpango wa Mungu. Luka 4:1 hadi 13, 33 hadi 37, Luka 8:26 hadi 39, 9:1, 10:1 hadi 14, na 18, 11:11, 11:14 hadi 26, na 22:3. Kwa Luka, mapambano ya Mungu hayahusishi tu kupata tena ibada ya kibinadamu, bali pia kugeuza athari za nguvu za uovu.

Katika ngazi ya kibinadamu, wapinzani ambao ndio kikwazo kikubwa kwa jamii ni waandishi, Mafarisayo, na Masadukayo, yaani, uongozi wa kidini wa Uyahudi. Upinzani wao ni wa kudumu mara tu Yesu anapodai kuwa na mamlaka ya kusamehe dhambi na kupinga mapokeo ya Sabato. Luka 5:24, na 6:1 hadi 11.

Mizizi ya kukataliwa huku inarudi nyuma kwenye kukataa kwao kumjibu Yohana Mbatizaji. Luka 7:29 hadi 30, 21 hadi 8. Katika milo mbalimbali, wanaonywa, Luka 7:36 hadi 50, 11:37 hadi 52, 14:1 hadi 24. Viongozi hao wako katikati ya hukumu ya Yesu katika sehemu ya safari, na pia Yerusalemu.

Luka 11:37 hadi 52, 12:1, 14:1 hadi 4, 16:14, 15, 24:24, 20:45 hadi 47. Brawley anajaribu kuwaona Masadukayo kama wapinzani wakuu, huku Mafarisayo na waandishi wakionekana bila kuegemea upande wowote kwa msingi wa Matendo ya Mitume. Kwake, Masadukayo na makuhani wakuu wanampinga Kristo, huku Mafarisayo wakiwa na vipengele muhimu vya ujumbe wa Kanisa visivyo na upinzani na visivyo na uhalali, na wana vipengele muhimu vya ujumbe wa Kanisa kwa kusimama kidete kwa ajili ya ufufuo.

Sasa, hakuna shaka kwamba Masadukayo wameonyeshwa vibaya zaidi, lakini maandishi ya Luka yanaweka wazi kwamba Mafarisayo na waandishi wako chini ya ukosoaji mkali, na pia kwa kukataa ujumbe huo. Hata hivyo, kuna tofauti, kama vile Yairo, Luka 8:41, na Yusufu wa Arimathea, Luka 23:50 hadi 53. Lakini kwa kiasi kikubwa ni uongozi unaompinga Yesu na kupanga njama ya kifo chake.

Luka 6:11, Luka 11:53 hadi 54, Luka 20:19, Luka 22:3 hadi 6, Luka 22:52, 53, Luka 23:3 hadi 5. Hata hivyo, mwitikio wa umati ni mchanganyiko. Wana nia ya kumhusu Yesu, lakini mwitikio wao kwake ni wa juujuu na wakati mwingine ni wa kubadilika-badilika. Mabadiliko hayo hutokea katika Luka 9 hadi 13, sura ya 9 hadi 13.

Yesu anawapa maonyo mengi katika Luka 12:49 hadi 15:24. Anakemea kizazi hiki, Luka 11:29 hadi 32. Analaani miji mbalimbali ya taifa, Luka 10:13 hadi 16.

Na anasimulia mifano michache kuhusu kosa la taifa, Luka 13:6 hadi 9, 20:9 hadi 19. Mwitikio wa mwisho wa umati unaonyesha mwitikio wa jumla wa wengi katika taifa. Kukataliwa huko huleta maonyo ya hukumu, lakini maonyo kama hayo hayawakilishi hasira.

Wanaashiria majuto ya kinabii, kwa kuwa Yesu analia kwa ajili ya wale anaowaonya, Luka 19:41 hadi 44. Kwa kweli, umati unawajibika kwa kifo cha Yesu wanapomwomba Baraba, Luka 23:18 hadi 25. Yesu anaonya kuhusu matokeo katika maelezo ya mwisho ya kinabii ya hukumu, Luka 23:27 hadi 31.

Hakuna shaka kwamba taifa linawajibika kwa kumkataa Yesu, Matendo 2:22 hadi 24, 3:14 hadi 26, 5:30 na 31. Mwitikio wa Israeli ni wa kusikitisha, angalau kwa sasa. Uko katika mstari wa baraka, lakini umekosa siku ya kujiliwa, Luka 19:44.

Sasa ni wakati wa Mataifa, Luka 21:24. Hata hivyo, Israeli haiko nje ya mpango wa Mungu, kwani uaminifu wa ahadi ya Mungu kwa taifa hauwezi kukataliwa. Lakini Israeli ni ukiwa, ni neno la Luka, hadi itakapomtambua Masihi, Luka 13:14.

Luka 19:34, 35. Matendo 3:14 hadi 21. Katika Matendo, taifa limeonywa tena, kubadili mawazo yake kuhusu Yesu na kutubu, Matendo 2:22 hadi 24, na Matendo 5:27 hadi 32.

Luka ameshutumiwa kwa chuki dhidi ya Wayahudi, lakini hili ni kali. Luka hasemi kwamba jumuiya mpya inateswa na wale, Luka anasema kwamba jumuiya mpya inateswa na wale wanaoshindwa kuitikia ujumbe wa matumaini. Yesu na wanafunzi wake hutoa injili kwa taifa kila mara na kuteseka wanapotoa ofa hiyo.

Wanafunzi hawasababishi mgawanyiko, na hawaleti vurugu katika jamii ya Wayahudi. Wale wanaomjibu Yesu wanalazimishwa kutoka, kama mateso ya Matendo yanavyoonyesha na kama Yesu alivyotabiri. Luka 12:1 hadi 12, Luka 21:12 hadi 19.

Lakini jumuiya mpya si ya kupinga Wayahudi, bali ni ya kuunga mkono ahadi. Mara kwa mara katika Matendo, jumuiya mpya hurudi kwenye sinagogi kila mara, ikiwa katika hatari kubwa ya kutoa tumaini kwa Israeli. Maadui hawa wanapaswa kupendwa na kuombewa, kama Yesu alivyoweka wazi.

Luka 6:27 hadi 36, 23:34, Matendo 7:60 . Chanzo cha mvutano, sheria, chanzo kikuu cha mvutano katika injili ya Luka na Matendo, ni uhusiano wa jumuiya mpya na sheria. Hili ni eneo linalojadiliwa sana katika masomo ya Luka.

Wengine wanasema kwamba Luka ana msimamo mkali sana katika mtazamo wake kuelekea sheria. Wengine wanapendekeza kwamba Luka hana msimamo kuhusu sheria. Luka anawaona Wakristo Wayahudi wakishika sheria huku Mataifa wakiwa huru katika mambo fulani, tohara na kufungwa na mengine, sanamu, nyama iliyotolewa kwa sanamu, na uasherati.

Wengine wanasema sheria ni sehemu ya enzi ya zamani, na kanisa lilianza kuitambua polepole. Blomberg, 1984. Nafasi ya mwisho ndiyo bora zaidi.

Mengi ya mambo haya yamewekwa wazi katika Matendo 10:11, na 15, sura za 10, 11, na 15, ingawa majadiliano ya Luka 6:1 hadi 11, na 16:16 pia yanafaa. Sheria hailazimishi, ingawa mambo ya kimisionari yanamaanisha kuwa inaweza kufuatwa katika mambo ambapo masuala muhimu ya imani mpya hayako hatarini. Katika mtazamo tata wa Luka, sheria inahitaji kuonekana katika mitazamo mitatu tofauti.

Kama sheria, nambari moja, kama kanuni ya kisheria na ya dhabihu, na kama tofauti ya kijamii, sheria inatoweka. Luka 6:1 hadi 11, Matendo sura ya 10, 11, na 15, kama inavyothibitishwa na mabadiliko katika kanuni za chakula, tohara, na labda desturi ya Sabato. Pili, kama ahadi ya tumaini la ufalme, sheria inatimizwa.

Luka 16:16, 17, na 24:43 hadi 47. Kwa msukumo wake wa kimaadili katika suala la kumpenda Mungu, kumpenda jirani yako, na kuhusiana na amri zake za kimaadili, sheria inathibitishwa tena kwa njia zinazofanana na manabii wa Agano la Kale. Luka 6:27 hadi 49, Luka 10:25 hadi 47, Luka 10:26, na 27, Luka 16:19 hadi 31, Luka 18:18 hadi 30.

Sheria, au mila zinazohusiana nayo, ni chanzo kikuu cha kero katika injili, hasa kanuni za Sabato. Luka 6:1 hadi 11. Kwa kweli, Yesu anasisitiza kwamba kile ambacho Daudi alifanya siku ya Sabato, ambacho ni mfano wake wa kuhalalisha, hakiruhusiwi katika sheria, Luka 6:4. Ni muhimu kwamba changamoto ya Sabato ije baada ya tangazo la Yesu, kwamba divai mpya lazima ije katika viriba vipya, na kwamba wale wanaopenda ile ya zamani hawatajaribu ile mpya, Luka 5, 33 hadi 39.

Hoja hii ni sehemu ya mzozo kuhusu kushindwa kwa Yesu kufuata mila zinazohusiana na utakaso. Yesu alipinga sheria, angalau kwa jinsi ilivyosomwa katika karne ya kwanza, na changamoto yake ilisaidia kutoa upinzani dhidi yake. Matendo ya Mitume yanaweka wazi changamoto hii.

Kufunguliwa kwa vyakula vyote, meza kamili ya ushirika na Mataifa, na kukataa kutahiri Mataifa, Matendo 10, 11, 15, kunaonyesha kukataa baadhi ya vipengele vya sheria na desturi zilizotokana nayo. Ishara ya wazi ya Luka kwamba washiriki wanashtakiwa kwa kukataa desturi nyingi takatifu na maelezo yake ya upinzani ndani ya jumuiya mpya yanaonyesha kwamba masuala yanayohusiana na mizizi ya Kiyahudi yako hai na ni chanzo cha kero, hata ndani ya jumuiya. Luka 13:10 hadi 17.

Luka 23:2. Matendo 6:11 na 13. Matendo 21:28. Matendo 25:8. Luka anajibu kwamba sheria ilielekeza kwenye ahadi. Luka 24:43, 47. Matendo 26:14. Luka 24:23.

Pia anaelezea waziwazi tofauti kuhusiana na sheria. Hoja ni kwamba Mungu alitoa ushahidi wa kukubali kwake jumuiya hii mpya na tofauti zake na sheria kwa kumimina roho juu ya Mataifa, ingawa hawakuwa wametahiriwa. Matendo 11:15 hadi 18.

Mungu anaonyesha uungaji mkono wake kwa njia mpya kwa maono yanayoamuru ushirika wa meza wazi. Matendo 10:1 hadi 33. Luka anaelezea kuweka nadhiri na vipengele vingine vya sheria kama hiari, mradi tu mtu havihitaji vipengele hivyo.

Matendo 15:22 hadi 29, 21:17 hadi 26. Utekelezaji wa chaguzi hizo unaweza kukuza umoja katika baadhi ya matukio. Azimio la Luka ni kwamba Wayahudi wako huru kufuata desturi hizo mradi tu hawawalazimishi Mataifa kufanya hivyo.

Tofauti hii ni muhimu na si tofauti na suluhisho la Paulo katika Warumi 13 na 14. Sheria haiwezi kuchukuliwa kama ya lazima. Maandiko na vitendo vingi vinavyoshughulikia suala hili vinaonyesha baadhi ya wasiwasi ambao Luka alikuwa akishughulikia tu.

Wanafikiri jamii iliyochanganyika rangi, ikipambana na uhusiano wake na mizizi ya kale. Mtu anaweza kushuku ni kiasi gani cha mvutano tofauti hizo za rangi huleta katika jamii mpya. Luka ni mkweli kuhusu tofauti hizi na kuhusu suluhisho tata na maelewano yaliyotokea kwa ajili ya umoja wa Kanisa, maelewano anayoyaunga mkono katika pendekezo lake.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Hii ni kipindi cha 5, Darrell Bock kuhusu Theolojia, Kristoolojia, na Wokovu, Jumuiya Mpya.